

Закарпатська, Львівська та Івано-Франківська області залишаються лідерами внутрішнього туризму, дозволяючи закрити потреби туристів в екологічних подорожах. Подальший розвиток екологічного туризму потребує інвестицій в туристичну інфраструктуру та підтримки на державному рівні [4].

Висновки. Отже, екологічний туризм в Україні має високий потенціал для розвитку, проте в умовах воєнного стану, він змістився в західні регіони держави. Його функціонування можливе за умови комплексного підходу, що поєднує екологічні ініціативи щодо збереження природних туристичних ресурсів, інвестиції в туристичну інфраструктуру та державну підтримку туристичної галузі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антоненко В. М. Екологічний туризм: теоретико-методологічні аспекти. Київ: Центр навчальної літератури. 2017. 248 с.
2. Кузьміч І. С. Екологічні наслідки війни та проблеми екологічного туризму в Україні URL : [https://conf.ztu.edu.ua > uploads](https://conf.ztu.edu.ua/uploads) (дата звернення : 01.11.2025).
3. Мацука В. М. Сучасні тенденції та перспективи розвитку туризму в Україні. *Вісник Маріупольського державного університету. Економіка*. 2011. Вип.1. С .43-49. URL : https://tourlib.net/statii_ukr/macuka3.htm (дата звернення : 02.11.2025).
4. Тарасова В. В., Нестерчук І. К., Ковалевська І. М., Осіпчук А. С. Географія туризму: Екологічний туризм : підручник. Житомир : Поліський нац. університет, 2021. 252 с.
5. Укрінформ. «На Закарпатті туристичний збір зріс на 40%». URL : <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/4046322-na-zakarpatti-turistichnij-zbir-zris-na-40.html> (дата звернення : 03.11.2025).

Я. О. Покутня, І. С. Зігунова

*Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка*

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

У роботі висвітлено тенденції розвитку туристичної галузі України в умовах воєнних трансформацій. Зазначено, що у зв'язку зі змінами воєнно-політичних та соціально-економічних умов, туристичні подорожі мають тенденцію до зміщення в західні регіони держави. Визначено перспективні напрями розвитку туризму в Україні, які відповідають сучасним глобальним викликам та національним потребам.

Ключові слова: туристична галузь України, тенденції розвитку, внутрішній туризм, цифровізація, військовий туризм.

The paper highlights the development trends of the tourism industry of Ukraine in the context of military transformations. It is noted that due to changes in military-political and socio-economic conditions, tourist trips tend to shift to the western regions of the country. Promising directions for the development of tourism in Ukraine that meet modern global challenges and national needs are identified.

Keywords: *tourism industry of Ukraine, development trends, domestic tourism, digitalization, military tourism.*

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку туристичної галузі України характеризується суттєвими змінами, зумовленими воєнним станом, соціально-економічною нестабільністю та трансформацією суспільних потреб. Воєнні дії істотно вплинули на функціонування українського туристичного ринку, призвели до переорієнтації туристичних потоків, скорочення міжнародної туристичної активності та актуалізації питань безпеки.

Зазнали змін і туристичні продукти, які зорієнтовані на доступність, економність та особливо – безпеку. За таких умов традиційні підходи до організації та розвитку туризму втрачають ефективність і потребують перегляду відповідно до нових реалій.

Питання розвитку туристичної галузі України досліджували вітчизняні вчені, зокрема: О. А. Вакуленко [1], В. М. Зігунов [4], І. С. Зігунова [2], В. В. Лебедева, Л. Р. Саленко [5], Л. В. Оболенцева, М. М. Діасамідзе [6], І. М. Писаревський, Н. М. Богдан [7] та інші, розкриваючи проблеми функціонування туристичної галузі в умовах воєнного стану, визначаючи перспективи її адаптації та напрями післявоєнного відновлення.

Незважаючи на зростаючий інтерес науковців до окремих аспектів функціонування туристичної галузі в період війни, проблема комплексного осмислення сучасних тенденцій її розвитку залишається недостатньо розкритою. Це обумовлює необхідність аналізу актуальних напрямів трансформації туризму в Україні, з урахуванням внутрішніх викликів і перспектив післявоєнного відновлення.

Мета роботи – дослідити сучасні тенденції розвитку туристичної галузі України.

Виклад основного матеріалу. Туристична галузь України переживає динамічні зміни, зумовлені внутрішніми трансформаціями, глобальними викликами та пошуком нових векторів розвитку. Незважаючи на складні соціально-економічні умови та наслідки воєнних дій, туристичний сектор демонструє здатність до адаптації та оновлення. Сучасні тенденції розвитку туристичної

індустрії в Україні свідчать про формування нового формату подорожей, зорієнтованого на безпеку, сталість, інновації, національно-патріотичне виховання.

Законом України «Про туризм» визначено, що *туризм* – «...тимчасовий виїзд особи з місця проживання в оздоровчих, пізнавальних, професійно-ділових чи інших цілях без здійснення оплачуваної діяльності в місці, куди особа від'їжджає» [3].

В умовах воєнних дій основною тенденцією розвитку туристичної галузі України є орієнтація на внутрішній туристичний потік, унаслідок обмеження зовнішньої мобільності для громадян України та безпекових ризиків для в'їзного туризму.

Слід зазначити, що зростає попит на такі види туризму, як військовий (військово-історичний), релігійний, сільський туризм [2; 4]. Також спостерігається попит на культурний та лікувально-оздоровчий туризм [5]. Користуються попитом екологічні, гастрономічні, винні тури, подієвий туризм та активна рекреація.

Кризові явища стали поштовхом до появи альтернативних форм туристичної діяльності, зокрема активізації внутрішнього туризму, впровадження цифрових технологій у туристичну діяльність, розвитку військово-історичного, меморіального туризму.

Внутрішній туризм здебільшого змістився у західні та центральні регіони держави.

Ще однією особливістю сучасного розвитку туристичної галузі України є цифровізація, яка допомагає здійснювати туристичний бізнес. Основними її проявами є: використання мобільних сервісів та додатків для планування маршрутів; створення інтерактивних інформаційних систем (QR-коди, аудіогіди, AR/VR-тури); створення віртуальних турів та екскурсій. Цифрові технології підвищують конкурентоспроможність українських туристичних DESTINACIY та забезпечують доступність інформації для різних категорій туристів.

Під впливом суспільно-політичних подій формується новий сегмент – військово-історичний та меморіальний туризм. Його розвиток зумовлений:

- підвищенням інтересу до історії національного спротиву;
- виникненням нових меморіальних просторів;
- необхідністю збереження історичної пам'яті.

Слід зазначити, що військові (белігеративні, мілітарні), військово-фортифікаційні об'єкти є основою ресурсного потенціалу для розвитку військового туризму. Об'єктами військового туризму є

місця бойових дій, полігони, військова техніка, музеї, реконструкції військових подій, фортифікаційні споруди, бункери, оборонні лінії тощо.

Український туристичний бізнес пропонує бронювання турів до Чорнобаївки, Бучі, Сум, Чернігова, Тростянця, Охтирки, що включають розповідь про трагічні сторінки історії українського народу.

Останніми роками відбувається активізація гастрономічного туризму. Українська кухня стала важливою частиною туристичного бренду. Зростає популярність фестивалів національних страв (борщу, галушок), виноробних турів (Закарпаттям, Одещина), дегустація сирів, відвідування локальних мікроброварень в центральних і західних регіонах держави. Туроператори враховують сучасні тенденції та пропонують все нові гастромаршрути.

До сучасних тенденцій розвитку туризму в Україні слід додати важливу умову – створення безбар'єрного туристичного простору для осіб з особливими потребами, які постраждали під час воєнних дій.

Розвиток туризму стимулює необхідність формування сучасного іміджу країни. Сьогодні ключовими напрямками брендингу є позиціонування України як країни стійкості, спротиву та свободи; популяризація культурної спадщини та природних ресурсів; створення нових туристичних продуктів для зацікавлення на міжнародному ринку.

Висновки. Сучасні тенденції функціонування туристичної галузі України зорієнтовані на розвиток внутрішнього туризму. Туристичні маршрути в умовах військового стану змістилися в західні та центральні регіони держави.

Створення туристичних продуктів базується на поєднанні безпеки, патріотичних цінностей, застосуванні цифрових технологій, безбар'єрності.

В умовах воєнних і поствоєнних змін, необхідно розвивати перспективні напрями туризму, що здатні забезпечити стійкість туристичної галузі, її конкурентоспроможність та відповідність актуальним потребам українського суспільства. У перспективі післявоєнної відбудови туристична галузь має потенціал стати одним із драйверів економічного зростання та зміцнення іміджу України на міжнародному ринку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вакуленко О. А. Військовий туризм: перспективи розвитку в Україні. *Гостинність, сервіс, туризм: досвід, проблеми, інновації* : матеріали X Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 6-7 квітня 2023 р.). К. : КНУКІМ, 2023. С.107–110.
2. Ващенко О. В., Зігунова І. С. Проблеми та перспективи розвитку сільського туризму в Україні. *Стан і перспективи сучасного туризму*: матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених (м. Суми, 27 – 28 листопада 2024 року). Суми : ФОП Цьома С. П., 2024. С. 11 – 14.
3. Закон України «Про туризм» 2020 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення : 08.11.2025)
4. Зігунов Р. В., Зігунов В. М. Стратегічні аспекти розвитку туристичних кластерів у повоєнний період в Україні. *Індустрія туризму та гостинності: досвід, проблеми, перспективи* : матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції (м. Суми, 17 – 18 квітня 2024 року). Суми : ФОП Цьома С. П., 2024. С. 26 – 29.
5. Лебедева В. В., Саленко Л. Р. Адаптація туріндустрії до умов військового стану: проблеми та перспективи відновлення. *Сучасні тенденції розвитку індустрії туризму та гостинності: глобальні виклики* : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 15 квітня 2024 р.). Харків : ХНУМГ імені О. М. Бекетова, 2024. С. 11–13.
6. Оболенцева Л. В., Діасамідзе М. М. Сільський зелений туризм як інструмент відновлення України. *Сучасні тенденції розвитку індустрії туризму та гостинності: глобальні виклики* : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 15 квітня 2024 р.). Харків : ХНУМГ імені О. М. Бекетова, 2024. С. 9–11.
7. Писаревський І. М., Богдан Н. М. Туристична галузь України: проблеми військового періоду та напрями поствоєнного відновлення. *Сучасні тенденції розвитку індустрії туризму та гостинності: глобальні виклики* : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 15 квітня 2024 р.). Харків : ХНУМГ імені О. М. Бекетова, 2024. С. 3–5.

Д. О. Шевчук, І. С. Зігунова

*Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка*

ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ

У статті досліджено сучасні тенденції розвитку міжнародного туризму, визначено його роль у світовій економіці та культурному обміні. Особливу увагу приділено впливу глобалізаційних процесів, політичних, економічних та природних чинників на туристичну діяльність. Розглянуто наслідки пандемії COVID-19 та війни в Україні для міжнародного туризму, а також перспективи відновлення туристичного сектора й розвитку інноваційних та безпечних форм подорожей.

Ключові слова: міжнародний туризм, туристичний ринок, глобалізація, економічний розвиток, пандемія, інновації.